

segle passat, fins el moment present. La qualificà de roja i negra, de sang i de dol, de barbarie i de crudeltat, covert tot amb la bandera de l'hipocresia.

Acabà afirmant que l'estat vergonyós que atravesava Espanya és degut als que ocupen lloc en les altes esferes; i digué, a l'ensem, que ja fa un segle que la nostra nació, àdhuc en els moments més turbulents, se troba governada per dones i mainada. (Aplaudiments.)

L'Esteve Garrell

El significat republicà, ja *veterano*, explicà amb tota classe de detalls l'assalt vandàlic i repugnant que cometeren a Granollers les turbes de carlins que en la nit del 17 de gener de 1875, invadiren nostres llars

Digué després: Per això nosaltres sabèrem commemorar aquell monstre aconteixement, aixecant l'obelisc on reposen les víctimes de aquella tràgica jornada.

Llegí, després, la poesia que havia llegit la mateixa tarde en el cementiri, essent coronada amb forts aplaudiments de la concurrència.

L'Albert Carsi

Celebrà que Granollers sabés commemorar amb braó les gestes dels seus abans passats; feu vots pel triomf del laïcisme i cantà les excel·lències del lliurepensament.

En Lluís Alamán

Digué que en l'acte que's celebrava, Granollers demostrava prou'l seu anhel de millorament i d'expansió dels ideals renovadors. Acabà alentant al jovent de Granollers a que segueixi'l camí que li obriren els màrtres de la llibertat, en qual record havem sempre d'inspirar els nostres actes.

L'Angel Samblancat

Una gran ovació estallà a l'aixecar se tant valent i significat periodista.

Aquest, en un bell discurs — en qual exordi mostrà prou bé la seva erudició que l'ha posat entre les primeres mentalitats de la nostra joventut intel·lectual — feu completa història de les proeses de diferents reis, així com també de molts cabdills del carlisme.

Explicà les males arts de que aquells se valien per a anorrear les aspiracions dels pobles que volien ésser lliures.

Manifestà que prompte arribarà l'hora en que'l poble haurà de fer prevalèixer els seus drets.

Digué que si en els moments actuals se produïssin els «rosaris roigs», solució bàrbara que contra'ls revolucionaris s'aplicava a França, nosaltres havem de saber respondre-hi amb les «misses roges», que seran les que'ns donaran el triomf, amb l'extermi de la reacció.

(Una grossa ovació esclatà a l'acabament del discurs del valent i batallador periodista.)

En Marcellí Domingo

A l'aixecar se'l senyor Domingo, el públic, de peu, l'aclamà fortament.

La peroració del senyor Domingo va ésser senzillament admirable; propia solament d'un home com ell. El poc espai de que disposem, fa que poca cosa'n podem dir.

Començà dient: Per nosaltres, pels que aquí venim a fer ús de la paraula, pels que ja estem acostumats a les vicissituds i pesars de la vida, és, aquest acte, una festa.

Totes aquestes cares i caps de dona que

aquí's veuen, signifiquen com una sembra de flors en el nostre camí.

Aquesta nit, venim, més per a parlar a les dones, que als homes que'ns escolten.

A les dones, els venim a dir que les qüestions i els problemes que anem exposant, són de tanta o més importància per a elles que per a nosaltres.

Els homes que avui us parlem, no som ciutadans que'ns emmotlem a la vida tranquila que porten una gran part de ciutadans espanyols. Nosaltres, ens considerem ciutadans en guerra; tant en guerra com un francès i com un anglès. Som homes que estem en guerra i per això veiem amb goig l'assistència de les dones a aquests actes.

Nosaltres voldríem que les dones d'Espanya, de Catalunya, sentissin la guerra, també.

En els països que lluiten, en els països bel·ligerants, són les dones les que alenten als exèrcits, les que curen ferits, les que alegren la seva vida, les que fabriquen les municions; són elles les que eduquen, en l'escola, la generació futura i les que van a l'oficina.

No són els guerrers els que salven la nació, són les dones; que en aquesta hora tràgica, conserven el caliu de la llar.

Si res d'aquesta guerra queda viu, serà la valor de les dones; que té més significació del què sembla.

Si perills hi han a França, perills hi han a Espanya. Veniu, doncs, als nostres actes; veniu-hi i sentiu-vos també en guerra, com nosaltres; no per a conservar aquesta Patria, sinó per a fer la revolució, de la qual ha de sorgir la nova patria que anhelem.

Mireu la llibertat del nostre país. Quan arreu del món se millora'l Còdic, aquí se'ns imposa la llei de jurisdiccions.

Acció conservadora.

Quan en tots els països se despulla al poble dels impostos, en el nostre s'intensifiquen. En lloc de gravar se al ric, se grava al pobre. En lloc de donar un sentit lliure i laic a les escoles, se les endogala per un procediment fosc i retrògrad.

Tots nosaltres patim l'encariment de les subsistències, encariment degut a la guerra i a la manca de transports.

Hi hà una força capitalista que's posa davant de tota acció lliberal, que obra en contra dels lliberals. Els ferrocarrils en són una prova. L'impost sobre els beneficis extraordinaris de la guerra, n'és una altre.

Tots nosaltres sentim, en aquests moments, la pena fonda que representa ésser espanyol.

Per la patria, moren actualment mils i mils homes; pel dret, igual i per la llibertat, també.

¿I els que han vist la mort cara a cara, creieu que quan tornin se resignaran a patir iniquitats, a pagar el què no deuen, a passar la vida d'esclaus, com abans? No.

Els homes aquests, que hauran vist la mort cara a cara i que hauran lluitat pel valor efectiu de les paraules Patria i Llibertat, lluitaran també contra'ls enemics que tindran dintre la seva patria.

Espanya, és la nació que més enemics d'ella té dintre sí mateixa.

Havem de lluitar per la patria dels nostres fills, no pas per la dels nostres pares.

Així se disposava a acabar el seu discurs — que havem extractat barroerament — el valent diputat, però'ls xardorosos aplaudiments que per alguns minuts atronaren el local i els crits del públic, victorejant lo, el feren parlar novament.

Ciutadans — va dir: — Per a nosaltres (he

de repetir-ho una altra vegada) per a nosaltres, pels homes que estem en guerra, el crim més gran que estàn realitzant els alemanys és la deportació dels belgues, la dels ciutadans de Bèlgica; d'aquells que són trets de la seva patria per l'imperi de la força.

Ja coneixeu la resistència heròica d'aquest poble, enfront de la seva tragedia.

Vosaltres, que us reuniu aquí per a protestar de varies morts comeses pels carlins; vosaltres, que sentiu la pena d'aquells crims, penseu quant gran serà la dolor d'aquella terra on son mils d'homes, de dones i de criatures els que passen per la tragedia de morir i d'ésser transportats a altres terres que no són la seva.

Els aquí reunits hem de voler que'l govern espanyol tingui la virilitat i l'independència necessaria, davant dels altres governs, quan se realitzen aquests monstruosos crims. Que sapiga dir als alemanys que no és propi de pobles grans, dignes i honrats el realitzar el què realitzen.

Però com que sabem bé que Espanya té dues vides: la oficial i la del poble; i com que tenim també'l convenciment de que'l govern res hi dirà, protestem el poble, aixecant forsa la veu, per a que demà, quan la Historia recordi els fets d'aquets moments, no pugui dir: Espanya ha callat davant els crims ignominiosos. No; que no ho digui. Que digui: El govern espanyol ha callat; però han aixecat la veu, en sò d'energica protesta, els homes d'Espanya.

Altre interminable ovació, alternada amb crits de «Visquen els homes honrats!» i «Visquen les nacions aliades!» donà fi a aquesta gloriosa jornada, que difícilment se borrarà de la memoria dels granollerins.

Els professionals de la calúnnia

Es una fauna especial, que viu en tots els climes i en totes les latituds. En la nostra vila n'hi tenim uns bells exemplars, que, per a més relleu, s'adornen amb el títol de *gent de bé*; quasi santa; que exerceixen la carrera d'altruista i... i porten barba. N'hi hà que no'n porten, per çó, però mereixen portar-ne, com aquell vell fundador de l'Esglesia romana, tantes vegades excels.

Caminen com les altres persones, però miren de reull, com els bous, i amb llur mirada sembla que't descalifiquen. Reparteixen sopa, de vegades, i *gecs de vellut*; i cada divendres o dimarts donen dos cèntims als pobres que'ls fan esperar dugues hores a la porta de llur casa. També a vegades fan caritat domiciliaria, però, com a gent pràctica, ha d'ésser *sub conditione*.

¡Fins fan de periodistes!...

X.

Sabateria Riera

ABANS MARLET

Carrer d'en Prim, 7

Granollers

IMP. DE E. GARRELL I GRANOLLERS